

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (230108101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

- 1) —— म्हणतो की, इतिहास म्हणजे घटनांची साखळी होय.
 अ) हर्डर   ब) टॉयन्बी
 क) ऑक्टन   ड) रेनियर

- 2) ‘मानवी संस्कृतीचा उदय व न्हास म्हणजे इतिहास होय’ असे कोण म्हणतो?
 अ) माकर्स   ब) बेकन
 क) टॉयन्बी   ड) कॉलिंगवुड

- 3) ‘इतिहास म्हणजे समाजामध्ये राहणाऱ्या लोकांची हकीकत होय’ असे कोण म्हणतो?
 अ) रेनियर   ब) लेकी
 क) सेनबॉस   ड) बर्क

- 4) —— म्हणतो की, ‘विभाजन करणे हे जसे उपयुक्त आहे तसेच स्वाभाविक ही आहे.
 अ) ब्युरी   ब) जॉन डयुर्व
 क) बेकन   ड) माकर्स

- 5) ‘व्हॉट इज हिस्ट्री’ हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.
 अ) हेगेल   ब) रॅके
 क) इ.एच.कार   ड) सरदेसाई

- 6) ‘इतिहास हे एक शास्त्र आहे’ असे कोण म्हणतो?
 अ) लेकी   ब) ब्युरी
 क) टॉयन्बी   ड) हिरोडोटस

- 7) ‘असे कांही सहाय्यकारी विषय आहेत की, जे इतिहासकाराला टाळता येणे शक्य नाही’ असे —— म्हणतो.
 अ) रॅके   ब) प्रीमन
 क) गुस्टावसन   ड) मॅबले

- 8) ‘मिंगिंग इन हिस्ट्री’ हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) हेगेल   ब) सरकार
 क) कार्ल लोविथ   ड) माकर्स

- 9) संघर्षाचा सिध्दांत —— शी संबंधीत आहे.
- अ) मार्क्स   ब) हेगेल
क) कार्यकारण भाव सिध्दांत   ड) ऐतिहासिक पद्धत
- 10) —— म्हणतात की, हेगेलचा द्वंद्ववाद डोक्यावर उभा होता तो मी पायावर उभा केला आहे.
- अ) मार्क्स   ब) क्रोसे
क) हेगेल   ड) कॉलिंगवूड
- 11) महजर हे इतिहासाचे —— साधन आहे.
- अ) मध्ययुगीन   ब) दुर्यम
क) प्राचीन   ड) प्राथमिक
- 12) —— हा इतिहासाचा प्रकार आहे.
- अ) शिलालेखशास्त्र   ब) राजकीय इतिहास
क) कालक्रम   ड) नाणेशास्त्र

प्र.2 खालील प्रश्नांची ओळक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) संदर्भ साधनांचे महत्व
ब) कार्य कारणभाव म्हणजे काय?
क) हेगेल
ड) इतिहासाची दुर्यम साधने
इ) इतिहास संशोधनाचा मुख्य हेतू सांगा.
ई) इतिहासाची व्याप्ती

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12

- अ) इतिहासाची सहाय्यकारी शास्त्रे
ब) इतिहासाची प्राथमिक साधने
क) संशोधन पद्धतीचे टप्पे
ड) इतिहासातील नियम

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 12

इतिहास म्हणजे काय? इतिहासाच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

किंवा

मार्क्सचा इतिहासाचा भौतिकवादी सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र.5 इतिहासाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. 12

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (230108101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct option.

12

- 1) _____ says that, 'History is the chain of events'.
a) Herder   b) Toynbee
c) Acton   d) Renier
- 2) Who says that, "All history is nothing but rise and fall of human civilization."
a) Marx   b) Bekon
c) Toynbee   d) Collingwood
- 3) Who says that, 'History is the story of man living in societies'?
a) Renier   b) Lecky
c) Seignboss   d) Burk
- 4) _____ says, 'To classify is as useful as it is natural.'
a) Bury   b) John Dewey
c) Bekon   d) Marx
- 5) 'What is History' was written by _____.
a) Hegel   b) Ranke
c) E.H. Carr   d) Sardesai
- 6) Who says that, 'History is a science, no more and no less'?
a) Lecky   b) Bury
c) Toynbee   d) Herodotus
- 7) There are preparatory studies with which no historian can dispense, says _____.
a) Ranke   b) Freeman
c) Gustavasan   d) Mably
- 8) Who was the written 'Meaning in History'?
a) Hegel   b) Sarkar
c) Karl Lowith   d) Marx
- 9) The theory of conflict is related to _____.
a) Marks   b) Hegel
c) Causation theory   d) Historical Method
- 10) _____ says, 'In Hegel dialectic stands on its head dialectical materialism turned it right way up'.
a) Marx   b) Croce
c) Hegel   d) Collingwood
- 11) Is a Mahajar _____ source of History.
a) Medieval   b) Secondary
c) Ancient   d) Numismatics

12)	_____ is the kinds of history.	
a)	Epigraphy	b) Political history
c)	Chronology	d) Numismatics
Q.2	Write short answers of the following questions. (Any Four)	12
a)	Importance of sources	
b)	What is Causation theory	
c)	Hegel	
d)	Secondary Sources of history	
e)	Explain the main aim of research in history	
f)	Scope of History	
Q.3	Write Short Notes. (Any Two)	12
a)	Auxiliary Sciences of History	
b)	Primary sources of History	
c)	Steps of research methodology.	
d)	Laws of History	
Q.4	Answer the following question. (Any One)	12
What is History? Describe the nature of history.		
OR		
Explain the Marxian Materialistic interpretation of history.		
Q.5	Discuss various kinds of history.	12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Ancient India - I (Up to 650 A.D.) (230108102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) गोदीचे अवशेष —— येथे आढळले आहेत.

अ) ढोलविश	ब) हडप्पा
क) लोथल	ड) कालीबंगन
- 2) यज्ञ करण्याची प्रक्रिया —— वेदामध्ये सांगितली आहे.

अ) ऋग	ब) यजुर
क) साम	ड) अर्थव
- 3) बौद्ध ग्रंथ अंगुत्तरनिकाय मध्ये —— महाजनपदांचा उल्लेख आढळतो.

अ) 18	ब) 12
क) 16	ड) 20
- 4) सिधार्थ गौतमास —— येथे ज्ञानप्राप्ती झाली.

अ) सारनाथ	ब) बुद्धगया
क) कुशीनगर	ड) लुंबीनी
- 5) अलाहबाद प्रशस्ती (शिलालेख) —— शी संबंधीत आहे.

अ) चंद्रगुप्त मौर्य	ब) गौतमीपुत्र सातकर्णी
क) हर्षवर्धन	ड) समुद्रगुप्त
- 6) मेनन्द्र (मिलींद) राजा —— घराण्याचा होता.

अ) ग्रीक	ब) शक
क) कुशान	ड) पहलव
- 7) सातवाहन राज्याचा संस्थापक —— आहे.

अ) हाल	ब) गौतमीपुत्र सातकर्णी
क) शिमुक	ड) यज्ञश्री सातकर्णी
- 8) दिगंबर —— धर्मिय पंथ आहे.

अ) जैन	ब) बौद्ध
क) अजिवीक	ड) भागवत

- 9) कलहनची राजतरंगिनी —— च्या इतिहासाशी संबंधित आहे.
अ) महाराष्ट्र   ब) तमीळनाडू
क) बंगाल   ड) काश्मीर
- 10) ग्रीक राजदूत मेगास्थिनीस हा —— च्या दरबारात आला होता.
अ) अशोक   ब) समुद्रगुप्त
क) चंद्रगुप्त मौर्य   ड) बिंदुसार
- 11) नालंदा विद्यापीठाची स्थापना —— गुप्त शासकाच्या कार्यकाळात झाली.
अ) श्रीगुप्त   ब) चंद्रगुप्त दुसरा
क) कुमारगुप्त पहिला   ड) स्कंदगुप्त
- 12) हर्षचरित्र या ग्रंथाचा लेखक —— आहे.
अ) कालिदास   ब) बाणभट्ट
क) कौटिल्य   ड) अशवघोष

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
ब) वैदिक सभा आणि समिती
क) कुषाण सम्राट कनिष्ठ
ड) स्कंदगुप्त
इ) हडप्पा सील (मुद्रा)
ई) रेशीम मार्ग

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासाकरता पुरातत्त्वीय साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) सिंधु संस्कृतीच्या नगरनियोजनाची माहिती दया.
क) बौद्ध धर्माच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
ड) चंद्रगुप्त दुसरा याच्या कामगिरी बद्दल लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

गुप्तकालीन सामाजिक परिस्थितीची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

मौर्योत्तर काळातील विदेशी शासनकाळाचा भारतावरील परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.5 अशोक आणि त्याचा धम्म यावर चर्चा करा.

12

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Ancient India - I (Up to 650 A.D.) (230108102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.

12

- 1) The remains of dockyard is found at _____.
 a) Dholavira   b) Harappa
 c) Lothal   d) Kalibangan
- 2) _____ Veda deals with the procedure for the performance of sacrifices.
 a) Rig   b) Yajur
 c) Sam   d) Atharva
- 3) The Buddhist text Anguttarnikaya mentions _____ Mahajanapadas.
 a) 18   b) 12
 c) 16   d) 20
- 4) Siddhartha Gautam attained enlightenment at _____.
 a) Sarnath   b) Buddhagaya
 c) Kushinagar   d) Lumbini
- 5) Allahabad Prashasti (Inscription) belongs to _____.
 a) Chandragupta Maurya   b) Gautamiputra Satkarni
 c) Harshavardhan   d) Samudragupta
- 6) King Menander (Milind) belonged to _____ dynasty.
 a) Greek   b) Shaka
 c) Kushan   d) Parthian
- 7) _____ is founder of Satvahan Kingdom.
 a) Hala   b) Gautamiputra Satakarni
 c) Simuk   d) Yajnasrisatkarni
- 8) Digambara is a sect of _____.
 a) Jainism   b) Buddhism
 c) Ajivika's   d) Bhagwat's
- 9) Kalhan's Rajtarangini is about history of _____.
 a) Maharashtra   b) Tamilnadu
 c) Bengal   d) Kashmir
- 10) Greek ambassador Megasthenes visited the court of _____.
 a) Ashoka   b) Samudragupta
 c) Chandragupta Maurya   d) Bindusara
- 11) The Nalanda university was founded during the reign of _____ Gupta ruler
 a) Srigupta   b) Chandragupta II
 c) Kumargupta I   d) Skandagupta

SLR-AU-2

- 12)** _____ is the author of 'Harshacharita'
- a) Kalidas
  - b) Banabhatta
  - c) Kautilya
  - d) Ashwaghosh

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) Kautilya's Arthashastra
- b) Vedic 'Sabha' and 'Samiti'
- c) Kushan King Kanishka
- d) Skandagupta
- e) Harappan Seals
- f) Silk Route

Q.3 Write short answers / Short Notes (Any Two)

12

- a) State the importance of Archaeological sources for the study of ancient Indian history.
- b) Give information about harappan town planning.
- c) Explain the factors responsible for the rise of Buddhism.
- d) Write about Chandragupta II's achievements.

Q.4 Write long answers of the following: (any two)

12

- a) Discuss in detail Gupta period social conditions.

OR

- b) Discuss the impact of post Mauryan foreign rule on India.

Q.5 Discuss Ashoka and his Dhamma Policy.

12

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Medieval India - I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) तबकात—ए—नासरीचालेखक —— हा होता.
 अ) अलबेरूनी   ब) मिनाज—उल—सिराज
 क) अमीरखुसरो   ड) जियाउद्दीनबर्नी
- 2) महंमदगजनी बरोबर —— हा मुस्लिम विद्वान भारतात आला.
 अ) इब्नबतुता   ब) अलबेरूनी
 क) अमीरखुसरो   ड) अफीफ
- 3) जियाउद्दीनबर्नी —— चा समकालीन होता.
 अ) बल्बन   ब) अल्तममश
 क) मंहम्मद बिन तुगलक   ड) अलाउद्दीन
- 4) महंमदगोरी हा —— नावाने इतिहासात ओळखला जातो.
 अ) महम्मदसाम   ब) मोहम्मदखान
 क) मोहम्मदइलबारी   ड) मोहम्मदखिलजी
- 5) मोरोककन प्रवासी इब्नबतूता याने —— च्या काळात भारताला भेट दिली.
 अ) ऐबक   ब) अल्तमश
 क) बल्बन   ड) महंमदतुगलक
- 6) दिल्ली सुलतानशाहीची माहिती देणारे ग्रंथ —— या भाषेत आहेत.
 अ) फारशी   ब) अरबी
 क) हिंदी   ड) अ) आणि ब)
- 7) गुलामवंशाचा संस्थापक —— हा होता.
 अ) अल्तमश   ब) कुतुबुद्दिनऐबक
 क) बल्बन   ड) आरामशहा
- 8) कुतुबुद्दिन ऐबकाचा मृत्यू —— हा खेळ खेळताना झाला.
 अ) फुटबॉल   ब) कुस्ती
 क) चौगान   ड) यापैकीनाही
- 9) भारतातील सर्वप्रथम मुस्लिम शासिका —— ही होती.
 अ) नूरजहा   ब) रजियासुलतान
 क) जहाअरा   ड) चांदबिबी

- 10) खिलजी घराण्याचा संस्थानक ----- हा होता.
 अ) जलालुद्दीन खिलजी   ब) ताजुद्दीन खिलजी
 क) अल्लाउद्दीन खिलजी   ड) नसिरुद्दीन खिलजी
- 11) बहामनी साम्राज्याची स्थापना ----- यांनी केली.
 अ) हरिहर   ब) बुक्क
 क) हरिहर व बुक्क   ड) यापैकी कोणीही नाही
- 12) कृष्णदेवरायाचा अमुक्तमाल्यद हा ग्रंथ ----- भाषेत आहे.
 अ) संस्कृत   ब) तमिळ
 क) कन्नड   ड) तेलगू

- प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)** 12
- अ) सुलतानशाहीतील अमीर
 ब) सुलतानकाळातील रसानिक प्रशासन स्पष्ट करा
 क) सुलतान शाहीतील आर्थिक जीवन
 ड) कुतुबमिनार याविषयी माहिती लिहा
 इ) जिजिया कर विषयी माहिती लिहा
 ई) हरिहर आणि बुक
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 12
- अ) चिर्स्ती व सुरहावरती सिलसिले याविषयी माहिती लिहा.
 ब) विजयनगर राज्याची स्थापना कशी झाली ते सांगा.
 क) सुलतानशाहीच्या काळातील साहित्यावर चर्चा करा.
 ड) रजिया सुलतान एक स्त्री प्रशासिक म्हणून मूल्यमापन करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा** 12
 सुलतानशाहीच्या न्हासाची कारणे सांगा.
किंवा
 अलाउद्दीनखिलतीचे बाजारनियंत्रण धोरण स्पष्ट करा.
- प्र.5 मध्ययुगीन काळातील भक्ती संप्रदायाविषयी माहिती लिहा.** 12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Medieval India - I (1200 to 1526 A.D.) (230108103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative.

12

- 1) _____ was the author of Tabaqat -a-NaSari.

a) Albeeruni	b) Minaj-Ul-siraj
c) Amir Khusro	d) Jeuddin Barni

- 2) _____ Muslim scholar came to India with Muhammad Ghazni

a) Ebnbatuta	b) Afif
c) Alberuni	d) Amir Khusro

- 3) Ziauddin Barni was a contemporary of _____

a) Balban	b) Altamash
c) Muhamma bin Tughlaq	d) Alauddin

- 4) Muhammad Ghori known in history by _____

a) Muhammad Sam	b) Muhammad Khan
c) Muhammad Ilbari	d) Muhammad Khilji

- 5) Ibn Battuta, a Moroccan traveler, visited India during the period of _____

a) Aibak	b) Altamash
c) Balban	d) Muhammad Tughlaq

- 6) Books about Delhi Sultanate are in _____ language.

a) Farsi	b) Arabic
c) Hindi	d) a and b

- 7) The founder of slave dynasty _____

a) Altamash	b) Qutubuddin Aibak
c) Balban	d) Aramshaha

- 8) Qutubuddin Aibak died while playing _____

a) Football	b) Wrestling
c) Chaugan	d) None of these

- 9) The first woman muslim ruler of India was _____

a) Noor Jaha	b) Razia Sultan
c) Jahaara	d) Chandbibi

- 10) The founder of Khilji dynasty was _____

a) Jalaluddin Khilji	b) Tajuddin Khilji
c) Allauddin Khilji	d) Nasiruddin Khilji

- 11) Foundation of Bahamani Empire done by _____

a) Harihar	b) Bukka
c) Harihar and Bukka	d) None of these

- 12)** Amukta Malyad by Krishnadevaraya is in _____ language.
a) Sanskrit   b) Tamil
c) Kannada   d) Telugu

Q.2 Write a short Note (Any Four)

12

- a) Amirs in Sultanate
- b) Explain the local administration during the Sultanate period
- c) Sultans Economic life in the Sultanate
- d) Write about kutubminar
- e) Write information about Jizya Tax
- f) Harihar and book

Q.3 Answer the following questions briefly (Any Two)

12

- a) Write information about Chisti and Surhawardi Silsila
- b) Explain how the Vijayanagara state was established
- c) Discuss the literature of Sultanate period
- d) Evaluate Razia Sultan as a woman administrator

Q.4 Answer the following questions in detail (Any One)

12

- a) State the reasons for the decline of sultanate.

OR

- b) Discuss Allauddin Khailji and his policy of market control

Q.5 Answer the following question in detail

12

Discuss Bhakti Sect in Maharashtra

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)
Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

- 1) संशोधन म्हणजे ____.
  - अ) पुन्हा पुन्हा शोध घेणे
  - ब) कोणत्याही समस्येचा उपाय शोधणे
  - क) वैज्ञानिक पद्धतीने कोणत्याही समस्येचे सत्य शोधणे
  - ड) यापैकी नाही
- 2) संशोधन या शब्दाची उत्पत्ती ---- या फ्रेंच शब्दापासून झालेली आहे?
  - अ) रिसर्च
  - ब) रिसेर्च
  - क) रिसोर्च
  - ड) रिसेर्च
- 3) संशोधन हे ---- संबंधित आहे.
  - अ) नविन कल्पनेचा शोध घेणे
  - ब) समस्येचे निराकरण करणे
  - क) समस्येचा तपास घेणे
  - ड) वरील सर्व
- 4) कोणत्याही संशोधनाची सखोलता कशी तपासणार?
  - अ) संशोधनाचा कालावधी
  - ब) संशोधनाची उद्दिष्टये
  - क) संशोधनाचा एकूण खर्च
  - ड) संशोधनाचे शिर्षक
- 5) ---- ही संशोधन प्रक्रियेची अंतिम पायरी आहे.
  - अ) तथ्य संकलन
  - ब) तथ्य विश्लेषण
  - क) अहवाल लेखन
  - ड) समस्या विधान
- 6) प्राथमिक स्त्रोतांची माध्यमे कोणती आहेत?
  - अ) प्रत्यक्ष निरीक्षण
  - ब) प्रश्नावली
  - क) मुलाखत
  - ड) वरील सर्व
- 7) आदर्श गृहितकृत्यांची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
  - अ) स्पष्टता
  - ब) विशिष्टता
  - क) अनुभवजन्यता
  - ड) वरील सर्व
- 8) तथ्य संकलन म्हणजे काय?
  - अ) साहित्याच्या पुनरावलोकनाचा आढावा
  - ब) संशोधन प्रश्न व उद्दिष्टांचे एकत्रित संकलन
  - क) संशोधन प्रश्नाच्या अनुशंगाने तथ्य संकलन करणे
  - ड) संकलीत माहितीचे संशोधन प्रश्नाच्या अनुशंगाने बाह्यरेख तयार करणे

- 9) साहित्याचे पुनरावलोकन कोणी केली पाहिजे?
- अ) तज्ज्ञ
  - ब) समन्वयक
  - क) शिक्षक
  - ड) पर्यवेक्षक
- 10) 'मेथड्स इन सोशल रिसर्च' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
- अ) केर्लिंजर
  - ब) सी.आर.कोठारी
  - क) गुड आणि हॅट
  - ड) विल्कन्सन
- 11) —— हे संशोधनाच्या नैतिकतेत समाविष्ट नाही.
- अ) व्यक्तिनिष्ठता
  - ब) उद्दिष्टये
  - क) अखंडता
  - ड) प्रामाणिकपणा
- 12) —— ही आपल्या संशोधनाची पहिली पायरी होय.
- अ) संशोधनाची नैतिकता
  - ब) संशोधन समस्या
  - क) साहित्यिक चोरी
  - ड) संशोधनाचे प्रकार

प्र.2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	12
	अ) संशोधनाचे महत्त्व	
	ब) संशोधनातील संगणक उपयोगाचे महत्त्व काय?	
	क) तळटीपा	
	ड) गृहितके म्हणजे काय?	
	इ) तथ्य संकलन म्हणजे काय?	
	ई) संशोधन अहवालाचा आदर्श नमुना	
प्र.3	टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)	12
	अ) दुय्यम साधने	
	ब) अंतरंग परीक्षण	
	क) संशोधन पद्धतीची उद्दिष्टये	
	ड) अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या	
प्र.4	दीर्घोत्तरी प्रश्नांचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)	12
	अ) इतिहासाची प्राथमिक संदर्भ साधने सांगा.	
	ब) संशोधन पद्धतीचे विविध टप्पे सांगा.	
प्र.5	संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.	12

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)
Research Methodology in History (230108105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct options. 12

- 1) Research is _____.
a) Searching again and again
b) Finding solution to any problem
c) Working in a scientific way to search for truth of any problem
d) None of these
- 2) The word research is derived from the French word _____.
a) Research   b) Recerch
c) Resourch   d) Riserch
- 3) Research is related with _____.
a) Discovery of New idea   b) Solution of a problem
c) Investigation of a problem   d) All of the above
- 4) How do judge the depth of any research?
a) By research duration
b) By research objectives
c) By total expenditure on research
d) By research title
- 5) Final stage in the Research Process is _____.
a) Data collection   b) Data Analysis
c) Report writing   d) Problem formulatiotor
- 6) Which of the mediums of primary sources?
a) Direct observation   b) Questionnaire
c) Interview   d) All of the above
- 7) Which of the characteristics of a good Hypothesis?
a) Clarity   b) Specificability
c) Empirical   d) All of the above
- 8) What is Data Collection?
a) Reviewing the literature review
b) Collecting the research question and objectives together
c) Gathering the information (data) which will help you address your research question.
d) Outling how you will gather the information for your research question
- 9) Who should write a literature review?
a) Scholar   b) Co-Ordinator
c) Teacher   d) Supervisor

- 10)** Who was the author of the book named? 'Methods in Social Research'?
a) Kerlinger   b) C. R. Kothari
c) Good and Hat   d) Wilkinson
- 11)** Research ethics do not include _____.
a) Subjectivity   b) Objectivity
c) Integrity   d) Honesty
- 12)** Our research starts with the first steps of _____.
a) Research ethics   b) Research problem
c) Plagiarism   d) Research Types

Q.2 Write a short answer of the following questions. (Any Four)

12

- a) Significance of Research
- b) What is importance of the computer Application in Research?
- c) Foot notes
- d) What is Hypothesis?
- e) What is data collection?
- f) Ideal model for a Research Report

Q.3 Write short Notes. (Any Two)

12

- a) Secondary sources
- b) Internal criticism
- c) Objectives of Research methodology
- d) Steps of Report writing

Q.4 Write the detail Answer. (Any One)

12

- a) Describe the primary sources of History.
- b) Describe the steps of Research Methodology.

Q.5 What is Research? Explain the objectives of Research.

12

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (History Campus) (Semester – I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
History of Ideas. (230108106)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.**16**

- 1) वर्णव्यवस्था पद्धतीचा प्रथम उल्लेख ---- मध्ये झाला.
 अ) मनुस्मृती   ब) ऋग्वेद
 क) महाभारत   ड) पुराणे
- 2) ---- हा सर्वात प्राचीन वेद आहे.
 अ) ऋग्वेद   ब) यजुर्वेद
 क) सामवेद   ड) अथर्ववेद
- 3) ---- म्हणजे स्त्रीची स्वतःची संपत्ती होय.
 अ) गोधन   ब) राजधन
 क) स्त्रीधन   ड) देवधन
- 4) खालीलपैकी ---- हे प्राचीन कुटुंब व्यवस्थेचे मुख्य वैशिष्ट्य होते.
 अ) विभक्त कुटुंब   ब) मुक्त कुटुंब
 क) त्रिकोणी कुटुंब   ड) संयुक्त कुटुंब
- 5) ज्ञानेश्वरी हा ग्रंथ कोणत्या ग्रंथावर भाष्य आहे?
 अ) भगवतगीता   ब) रामायण
 क) पुराण   ड) मनुस्मृती
- 6) भागवत संप्रदायाचा महाराष्ट्रा बाहेर प्रसार ---- यांनी केला.
 अ) तुकाराम   ब) नामदेव
 क) एकनाथ   ड) चोखामेळा
- 7) खालीलपैकी ---- हे भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाचे कारण नाही.
 अ) सुधारणा चळवळी   ब) पाश्चात्य शिक्षण
 क) दुसरे महायुद्ध   ड) वृतपत्रांचे कार्य
- 8) श्री नारायण गुरु हे ---- मधील प्रमुख सामाजिक व धार्मिक सुधारक होते.
 अ) पंजाब   ब) गुजरात
 क) बंगाल   ड) केरळ
- 9) लोकशाहीची जननी म्हणून ---- या देशास ओळखले जाते.
 अ) रशिया   ब) अमेरिका
 क) इंग्लंड   ड) जर्मनी

- 10)** सुफी पंथाचे महत्वाचे केंद्र —— होय.
 अ) वाराणसी   ब) अयोध्या
 क) अजमेर   ड) कुरुक्षेत्र
- 11)** महात्मा फुले यांनी —— ची स्थापना केली.
 अ) प्रार्थना समाज   ब) आर्य समाज
 क) ब्राह्मोसमाज   ड) सत्यशोधक समाज
- 12)** —— हे शीख धर्माचे संस्थापक आहेत.
 अ) गुरु अंगद   ब) गुरु गोविंदशिंह
 क) गुरु नानक   ड) गुरु अर्जुनसिंह

- प्र.2** खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12
 अ) आत्मसन्मान चळवळ म्हणजे काय?
 ब) बौद्ध धर्मातील अष्टांग भाग लिहा.
 क) जातीव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) उपयोगितावाद म्हणजे काय?
 इ) सत्यशोधक समाजाचे थोडक्यात तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
 ई) भारतीय कुटुंबव्यवस्थेतील स्त्रियांचा दर्जा लिहा.
- प्र.3** टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 12
 अ) प्राचीन भारतीय कुटुंबव्यवस्था
 ब) वर्णव्यवस्था
 क) श्री नारायण गुरु
 ड) उदारमतवाद
- प्र.4** अ) राष्ट्रवाद म्हणजे काय? ते सांगून राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा. 12
 किंवा
 ब) जातीव्यवस्था म्हणजे काय? हे सांगून जातीव्यवस्था उदयाची कारणांची चर्चा करा.
- प्र.5** सत्यशोधक समाजाविषयी सविस्तर माहिती लिहा? 12

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (History Campus) (Semester – I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
History of Ideas. (230108106)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

12

- 1) Varna system mentioned first time in _____.
a) Manusmriti   b) Rigved
c) Mahabharat   d) Purana
- 2) _____ is oldest veda text.
a) Rigveda   b) Yajurveda
c) Samveda   d) Athrvveda
- 3) _____ means women's own property.
a) Godhan   b) Rajdhan
c) Stridhan   d) Devdhan
- 4) _____ among the following was the main feature of ancient family System.
a) Separate family   b) Free family
c) Triangle family   d) Joint family
- 5) Dnaneshwari is criticized on Which book?
a) Bhagvatgeeta   b) Ramayana
c) Purana   d) Manusmriti
- 6) _____ Made efforts for spread of Bhagwatis outside Maharashtra.
a) Tukaram   b) Namdev
c) Eknath   d) Chokhamela
- 7) _____ among the following was not cause of emergence of Indian Nationalism.
a) Reform Movements   b) Western education
c) World War II   d) Work of Press
- 8) Shri Narayan Guru was the main social and religious reformer in _____.
a) Punjab   b) Gujarat
c) Bengal   d) Kerala
- 9) _____ known as the 'Mother of Democracy'.
a) Russia   b) America
c) England   d) Germany
- 10) _____ was famous centre of Sufi sect.
a) Varanasi   b) Ayodhya
c) Ajmer   d) Kurukshetra

- 11)** Mahatma Phule established _____.
a) Prarthana Samaj
c) Brahmo Samaj
12) _____ was the founder of Sikhism.
a) Guru Angad
c) Guru Nanak
b) Arya Samaj
d) Satyshodhak Samaj
b) Guru Govind Sing
d) Guru Arjun Sing

Q.2 Write Short Answers. (Any four)

12

- a) What is the self respects Movement?
- b) Write the Asthang marga in Buddhism
- c) Write the features of Jati system.
- d) What is mean by Utilitarian.
- e) Explain in brief philosophy of Satya Shodhak Samaj.
- f) What was the status of women in the Indian family system?

Q.3 Write short notes. (Any two)

12

- a) Family system in ancient India
- b) Varna System
- c) Shree Narayan Guru
- d) Liberalism

Q.4 a) What is Nationalism? Explain the causes of rise of Nationalism.

12

OR

- b) What is Jati System? Discuss the causes of rise of jati System.

Q.5 Write a detailed information about Satyashodhak Samaj?

12

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:**Oct/Nov-2023****History of Solapur. (230108107)**

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**12**

- 1) हत्तरसंग कुडल येथे उत्खननात —— या मंदिराचे अवशेष सापडले.
 अ) महादेव   ब) विष्णू
 क) श्री राम   ड) हरिहरेश्वर
- 2) —— या ठिकाणी जोरवे संस्कृतीशी साम्य असलेले अवशेष सापडले आहेत.
 अ) मंद्रूप   ब) कारकल
 क) मोहोळ   ड) पंढरपूर
- 3) यादवांची राजधानी —— होती.
 अ) सोलापूर   ब) पुणे
 क) सातारा   ड) देवगिरी
- 4) सोलापूर किल्ला कोणत्या प्रकारचा आहे?
 अ) जलदुर्ग   ब) गिरी दुर्ग
 क) भुई कोट   ड) यापैकी नाही
- 5) पंढरपूर शहर कोणत्या नदीच्या काठावर —— स्थित आहे.
 अ) सीना   ब) कृष्णा
 क) चंद्रभागा   ड) यापैकी नाही
- 6) —— येथील मराठीतील पहिला शिलालेख असल्याचा दावा केला गेला.
 अ) हत्तरसंग कुडल   ब) सोलापूर
 क) पुणे   ड) यापैकी नाही
- 7) सोलापूर —— म्हणून प्रसिद्ध होते.
 अ) जलगाव   ब) गिरणगाव
 क) तुंगगाव   ड) यापैकी नाही
- 8) सोलापूरचा —— असा उल्लेख आढळतो.
 अ) सोन्नलगी   ब) चाळीसगाव
 क) जोनापूर   ड) यापैकी नाही
- 9) लक्ष्मी-विष्णू मिल कशासाठी प्रसिद्ध होती.
 अ) कापड   ब) ज्वारी
 क) तांदूळ   ड) यापैकी नाही

- 10)** असहकार चळवळ —— साली सुरु झाली.
 अ) 1920   ब) 1921
 क) 1922   ड) 1923
- 11)** असहकार चळवळ —— च्या नेतृत्वाखाली सुरु झाली.
 अ) म. गांधी   ब) पंडित नेहरू
 क) सुभाषचंद्र बोस   ड) यापैकी नाही
- 12)** सोलापूरच्या चार हुतात्म्यांना —— रोजी फासी देण्यात आली.
 अ) 12 जानेवारी 1931   ब) 13 जानेवारी 1931
 क) 14 जानेवारी 1931   ड) 15 जानेवारी 1931

प्र.2	थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)	12
अ)	सातवाहन	
ब)	जगन्नाथ शिंदे	
क)	नरसिंग गिरजी मन्युफॅक्चरिंग कंपनी	
ड)	इंडियन नॅशनल ट्रेड युनियन कॉम्प्रेस (INTUC)	
इ)	सोलापूर किल्ल्यातील मलिलकार्जुन मंदिर	
ई)	लक्ष्मी कॉटन मिल	
प्र.3	टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)	12
अ)	ऑल इंडिया ट्रेड युनियन कॉम्प्रेस (AITUC)	
ब)	तुळशीदास जाधव	
क)	रामकृष्ण जाजू	
ड)	सोलापूरचा किल्ला	
प्र.4	सोलापूरच्या स्वातंत्र्यसैनिकांविषयी सविस्तर विवेचन करा.	12
	किंवा	
	सविनय कायदेभंग चळवळीत सोलापूरच्या योगदानाची चर्चा करा.	
प्र.5	'भारत छोडो' आंदोलनातील सोलापूरच्या योगदानाचे वर्णन करा.	12

Seat No.	
-----------------	--

Set P
M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
History of Solapur. (230108107)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.
12

- 1) Excavations at Hattarsang Kudal revealed the ruins of _____ this temple.

a) Mahadev	b) Vishnu
c) Shri Rama	d) Harihareshwar
- 2) Remains similar to the Jorve culture have been found at _____ place.

a) Mandrup	b) Karkal
c) Mohol	d) Pandharpur
- 3) The capital of Yadavas was _____.

a) Solapur	b) Pune
c) Satara	d) Devagiri
- 4) Which type of Solapur Fort?

a) Jaldurg	b) Giri durg
c) Bhui Kot	d) None of these
- 5) Pandharpur City is situated on the bank of which river?

a) Seena	b) Krishna
c) Chandrabhaga	d) None of these
- 6) The first inscription in Marathi is Claimed to be _____ here.

a) Hattarsang Kudal	b) Solapur
c) Pune	d) None of these
- 7) Solapur was famous as _____.

a) Jalgaon	b) Girangaon
c) Tunggaon	d) None of these
- 8) Solapur is mentioned as _____.

a) Sonnalgudi	b) Chalisgaon
c) Jonapur	d) None of these
- 9) What was Lakshmi-Vishnu Mill famous for?

a) Cotton	b) Sorghum
c) Rice	d) None of these
- 10) The Non-Cooperation Movement started in the year _____.

a) 1920	b) 1921
c) 1922	d) 1923
- 11) The Non-Cooperation Movement was started under the leadership of _____.

a) M. Gandhi	b) Pandit Nehru
c) Subhash Chandra Bose	d) None of these

- 12)** Four martyrs of Solapur hanged on _____.
a) 12 January 1931   b) 13 January 1931
c) 14 January 1931   d) 15 January 1931

Q.2 Write short answers (Any Four)   12

- a) Satvahana
- b) Jagannatha Shinde
- c) Narsing Giragi Manufacturing Company
- d) Indian National Trade Union Congress (INTUC)
- e) Mallikarjun Temple in Solapur fort
- f) Laxmi Cotton Mill

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)   12

- a) All India Trade Union Congress (AITUC)
- b) Tulsidas Jadhav
- c) Ramkrushan Jaju
- d) Fort of Solapur

Q.4 Explain in detail about the freedom fighters of Solapur.   12

OR

Discuss the contribution of Solapur to Civil Disobedience Movement.

Q.5 Describe the Contribution of Solapur in Quit India Movement.   12

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023

Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 1 गुण)

06

- 1) 18 वे शतक ते 1870 हा काळ —— मानला जातो.
 अ) औदयोगिक भांडवलशाहीचे युग   ब) वित्तीय भांडवलशाहीचे युग
 क) संरजामशाहीचा काळ   ड) व्यापारी युग
- 2) —— साम्यवादाच्या विचारांवर स्थापन झालेले हे जगातील पहिले राज्य आहे.
 अ) सोव्हीएत युनियन (USSR)   ब) चीन
 क) अमेरीका   ड) जपान
- 3) समाजवाद हा सिद्धांताचा एक संच म्हणून —— मध्ये उद्यास आला.
 अ) 14 वे शतक   ब) 16 वे शतक
 क) 19 वे शतक   ड) 20 वे शतक
- 4) भारत ही —— ची वसाहत होती.
 अ) पोर्टुगाल   ब) ब्रिटन
 क) जर्मनी   ड) स्पेन
- 5) साम्राज्यवाद म्हणजे —— वरती नियंत्रण.
 अ) राजकारण   ब) अर्थव्यवस्था
 क) सांस्कृतिक   ड) वरील पैकी सर्व
- 6) —— ही साम्राज्यवादी शक्ती नाही.
 अ) ब्रिटन   ब) स्पेन
 क) पोर्टुगाल   ड) साऊथ आफ्रिका

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) समाजवाद काय आहे हे स्पष्ट करा.
- ब) कार्ल मार्क्सची अऱ्हनिलेशन संकल्पना.
- क) डेमोक्रॅटिक सोशियालिझम
- ड) ब्रिटिश साम्राज्यवाद

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा./टिपा लिहा

06

समाजवादाचा परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

12

- अ) समाजवादाचा उदय आणि विकासास कारणीभूत घटकांची चर्चा करा.
- ब) साम्राज्यवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P**M.A. (History Campus) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023****Theory and Concepts of Modern World-I (230108104)**

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.**06**

- 1) Late 18th c to 1870's is considered as _____.
a) Era of Industrial capitalism   b) Era of Merchantile capitalism
c) Era of feudalism   d) Era of financial capitalism
- 2) _____ is world's first state to be founded on the idea of communism.
a) Soviet Union (USSR)   b) China
c) America   d) Japan
- 3) Socialism as a set of doctrines emerged at the beginning of the _____.
a) 14th century   b) 16th century
c) 19th century   d) 20th century
- 4) India was a colony of _____.
a) Portugal   b) Britain
c) Germany   d) Spain
- 5) Imperialism is about controlling _____.
a) Polity   b) Economy
c) Culture   d) All of A, B, C,
- 6) _____ is not a imperial power
a) Britain   b) Spain
c) Portugal   d) South Africa

Q.2 Write Short Answers. (Any two)**06**

- a) Explain what is Socialism
- b) Kare Mark's concept of Alienation
- c) Democratic Socialism
- d) British Empire

Q.3 Write Short Answers. / Short note**06**

Discuss, impact of Socialism

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type question) (Any one)**12**

- a) Discuss the factors responsible for the rise and development of Socialism
- b) State the features of Imperialism

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)**

History of Ancient India (Prehistory to 650 C.E (MAH221102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) ब्राह्मी लिपीचे वाचन —— यांच्यामुळे होऊ शकले.
 अ) जॉन मार्शल   ब) राखलदास बॅनर्जी
 क) फादर हेरोस   ड) जेम्स प्रिन्सेप
- 2) फाहीयान हा —— प्रवासी होता.
 अ) ग्रीक   ब) चीनी
 क) जपानी   ड) इराणी
- 3) शेती करण्याचा शोध —— काळात लागला.
 अ) पुराशमयुग   ब) उत्तराशमयुग
 क) नवाशमयुग   ड) मध्याशमयुग
- 4) अंग, आगम साहित्य —— भाषेत आहेत.
 अ) संस्कृत   ब) अर्धमागधी
 क) पाली   ड) ब्राह्मी
- 5) —— ला क्रांतीयुग असे म्हणतात.
 अ) पुराणाशमयुग   ब) मध्याशमयुग
 क) उत्तराशमयुग   ड) नवाशमयुग
- 6) सिंधू संस्कृतीतील जहाजाची गोदी —— या ठिकाणी मिळाली आहे.
 अ) हडप्पा   ब) कालीबंगण
 क) लोथल   ड) दायमाबाद
- 7) सिंधू संस्कृतीतील सर्वात मोठे स्नानगृह — येथे सापडले आहे.
 अ) कालीबंगण   ब) राखीगडी
 क) चन्दूदारो   ड) मोहन्जोदारो
- 8) अजातशत्रू हा —— हा महाजनपदाचा राजा होता.
 अ) काशी   ब) मगध
 क) अश्मक   ड) गांधार
- 9) अलेकझांडरच्या स्वारीच्या वेळेस —— हा नंद राजा राज्य करीत होता.
 अ) महापाद्मानंद   ब) विजयानंद
 क) अशोक   ड) धनानंद

- 10) झेलमचे युद्ध अलेकझांडर आणि —— च्या मध्ये झाले.
 अ) पौरस ब) अंभी
 क) बिम्बिसार ड) प्रसेनजीत
- 11) —— च्यां युद्धानंतर सप्राट अशोकाने शांतीवादी धोरणाचा पुरस्कार केला.
 अ) पेशावर ब) कलिंग
 क) खानवा ड) नर्मदे
- 12) —— हा सातवाहन सत्तेतील सर्वात पराक्रमी राजा होता.
 अ) दंतीदुर्ग ब) किर्तीवर्मा
 क) गौतमीपुत्र सातकर्णी ड) प्रवरसेन
- 13) —— हा गुप्त सत्तेचा संस्थापक मानला जातो.
 अ) श्रीगुप्त ब) कुमारगुप्त
 क) भानुगुप्त ड) समुद्रगुप्त
- 14) राजा मिलिंद व नागसेन यांच्या संवाद साहित्याला —— असे म्हणतात.
 अ) महासंवादो ब) महाचर्चा
 क) मिलीन्दपन्हो ड) गथासप्तसती
- 15) वर्धन घराण्याची —— हि राजधानी होती.
 अ) कपिलवस्तू ब) स्थानेश्वर
 क) बदामी ड) पैठण
- 16) हर्षवर्धन यांनी —— हे नाटक लिहिले.
 अ) नागानंद ब) मुद्राराक्षस
 क) राजतारांगिनी ड) कालिदास

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)**16**

- अ) आलेख
- ब) शेतीचा शोध
- क) पुरुषार्थ
- ड) राजा अजातशत्रू
- इ) कलिंग युद्ध
- ई) सातवाहन कालिन व्यापार

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर थोडक्यात टिपा लिहा.**16**

- अ) वैदिक काळीतील चातुर्वर्ण्य व्यवस्था.
- ब) सिंधू संस्कृतीच्या न्हासाची कारणे विशद करा.
- क) कलिंगच्या खारवेल राजाच्या राजकीय व सांस्कृतिक कार्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- ड) समुद्रगुप्ताच्या प्रमुख मोहिमा व त्याच्या सांस्कृतिक कार्याचे सविस्तर वर्णन करा.

- प्र.4 खालील प्रश्नांचे दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 16**
- अ) चक्रवर्ती सम्राट अशोकाची धम्माची संकल्पना स्पष्ट करून धम्म प्रसारासठी केलेल्या कार्याची चर्चा करा.
किंवा
- ब) 'सातवाहनाचा काळ हा दक्षिण भारताच्या इतिहासातील वैभवाचा कालखंड होय' या विधानाची मीमांसा करा.
- प्र.5 प्राचीन भारतातील प्रजाहितदक्ष राजा म्हणून हर्षवर्धनाने केलेल्या कार्याची सविस्तर माहिती लिहा. 16**

Seat No. Set P**M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)****History of Ancient India (Prehistory to 650 C.E (MAH221102)**

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.**Q.1 Answer the following by choosing the correct option.****16**

- 1) Reading of Brahmi script became possible due to _____.
a) John Marshall   b) Rakhaldas Banerjee
c) Father Heros   d) James Princip
- 2) Fahiyaan was a _____ passenger.
a) Greek   b) Chinese
c) Japanese   d) Iranian
- 3) Agriculture was invented in _____ period.
a) Paleolithic Age   b) Upper Paleolithic Age
c) Neolithic Age   d) Mesolithic Age
- 4) Ang, Agama literature is in _____ language.
a) Sanskrit   b) Ardhamagadhi
c) Pali   d) Brahmi
- 5) _____ is called Revolutionary Age.
a) Paleolithic   b) Mesolithic
c) Upper Paleolithic   d) Neolithic
- 6) A ship dock from the Indus civilization has been found at _____.
a) Harappa   b) Kalibangan
c) Lothal   d) Daimabad
- 7) The largest bath of Indus civilization is found at _____.
a) Kalibangan   b) Rakrigardi
c) Chanhudaro   d) Mohenjodaro
- 8) Ajatshatru was the king of _____ Mahajanapada.
a) Kashi   b) Magadha
c) Ashmaka   d) Gandhara
- 9) Nanda king _____ was ruling at the time of Alexander's accession.
a) Mahapadmananda   b) Vijayananda
c) Ashok   d) Dhananand
- 10) The battle of Jhelum was fought between Alexander and _____.
a) Paurus   b) Ambi
c) Bimbisar   d) Prasenjit
- 11) Emperor Ashoka advocated a pacifist policy after the war of _____.
a) Peshawar   b) Kalinga
c) Khanwa   d) Narmade

- 12)** _____ was the mightiest king of Satavahana dynasty.
a) Dantidurg   b) Kirtivarma
c) Gautamiputra Satakami   d) Pravarsen
- 13)** _____ is considered to be the founder of Gupta Power.
a) Srigupta   b) Kumaragupta
c) Bhanugupta   d) Samudragupta
- 14)** The dialogue literature of Raja Milind and Nagasena is called _____.
a) Mahasamvado   b) Mahacharcha
c) Milindpanho   d) Gathasaptasati
- 15)** _____ was the capital of Vardhan dynasty.
a) Kapilavastu   b) Sthaneshwar
c) Badami   d) Paithan
- 16)** Harshvardhan wrote the play _____.
a) Nagananda   b) Mudrarakshasa
c) Rajatarangini   d) Kalidasa

Q.2 Write short Answer. (Any Four)**16**

- a) Graph
- b) The invention of agriculture
- c) Purushartha
- d) King Ajatshatru
- e) Kalinga War
- f) Trade of Satavahana time

Q.3 Write shorts Notes. (Any Two)**16**

- a) Chaturvarnya system of Vedic period.
- b) Explain the reasons for the decline of Indus Civilization.
- c) Briefly review the political and cultural activities of Kharvel Raja of Kalinga.
- d) Describe in detail the major campaigns of Samudragupta and his cultural work.

Q.4 Write a long answer to the following questions. (Any One)**16**

Explain the concept of Dhamma by Chakravarti Emperor Ashoka and discuss his work for spreading Dhamma

OR

Consider the statement 'Satavahana period is the period of glory in the history of South India'.

Q.5 Write a detailed account of Harshavardhana's work as a populist king of ancient India.**16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Maharashtra (Early Age to 1400 C.E) (MAH221107)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) अजिंठा लेण्यात —— कालीन लेख आढळतात.
 अ) वाकाटक   ब) पल्लव
 क) चोल   ड) पाल
- 2) वेरुळ लेण्यात —— कालीन लेख आढळतात.
 अ) सातवाहन   ब) मौर्य
 क) क्षत्रप   ड) राष्ट्रकुट
- 3) —— चा भूगोल प्राचीन महाराष्ट्रातील स्थळनिश्चिती करण्यास उपयोगी ठरतो.
 अ) हेरोडोटस   ब) प्लिनी
 क) टोलेमी   ड) अल्बेरुनी
- 4) अशोकाच्या शिलाशासनात प्रदेशवाचक —— हा शब्द आलेला आहे.
 अ) पिष्ठपूर   ब) राष्ट्रिक
 क) अमेर   ड) लोकायत
- 5) “सांची व भारुहत” येथील स्तुपांवार महाराष्ट्रातील —— येथील दात्याचा उल्लेख आहे.
 अ) तंजावूर   ब) मस्की
 क) भोगवर्धन   ड) सन्नती
- 6) “इनामगाव” हे पुरातत्त्वीय स्थळ —— या नदीकाठी आहे.
 अ) घोड   ब) सीना
 क) मांजरा   ड) वारणा
- 7) “दायमाबाद” हे पुरातत्त्वीय ठिकाण —— या कालखंडाशी संबंधित आहे.
 अ) नंद   ब) मगध
 क) उत्तरकालिन हडप्पा   ड) मौर्य
- 8) पुण्याजवळ असलेल्या —— घाटात सातवाहनाचे आद्य शिलालेख आहेत.
 अ) कसारा   ब) नाणे
 क) फोंडा   ड) जुन्नर

- 9) सातवाहन राज्याची स्थापना —— यांनी केली.
 अ) सिमुक   ब) गौतमीपुत्र सातकर्णी
 क) पुलुमावी   ड) कृष्ण
- 10) सातवाहन काळात महाराष्ट्रात —— धर्माचा प्रभाव होता.
 अ) जैन   ब) वैष्णव
 क) बौद्ध   ड) शैव
- 11) वाकाटक राजा हरीषेनाने —— हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) हरिविजय   ब) हर्षचारित
 क) मेघदूत   ड) राजतारांगिनी
- 12) सत्याश्रय पुलकेशी हा —— घराण्याचा संस्थापक होय.
 अ) राष्ट्रकुट   ब) सातवाहन
 क) शिलहार   ड) चालुक्य
- 13) —— या परकीय चीनी प्रवाशाने चालुक्य राजवटीत महाराष्ट्रास भेट दिली.
 अ) हयु—एन—त्संग   ब) फाहियान
 क) इत्सिंग   ड) प्लिनी
- 14) —— च्या कालखंडात वेरुळची कैलास लेणी कोरली गेली.
 अ) दंतीदुर्ग   ब) पहिला कृष्ण
 क) किर्तीवार्मा   ड) प्रवरसेन
- 15) —— ही यादवांची राजधानी होती.
 अ) गोवलकोंडा   ब) बीदर
 क) बिजापूर   ड) देवगिरी
- 16) वारकरी संप्रदायाचे —— हे आराध्य दैवत आहे.
 अ) बालाजी   ब) विठ्ठल
 क) अंबाबाई   ड) तुळजाभवानी

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) महाराष्ट्राच्या इतिहासाची वाडमयीन साधने
- ब) महाराष्ट्राची नावाची उपपत्ती
- क) दायमाबाद
- ड) कार्ल – भाजे लेणी समूह
- इ) प्रतिष्ठान
- ई) संत ज्ञानेश्वर

प्र.3 लघुतरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) सातवाहन कालीन धार्मिक परिस्थिति स्पष्ट करा.
- ब) चालुक्यकालीन सामाजिक परिस्थिति स्पष्ट करा.
- क) राष्ट्रकुट कालीन स्थापत्य कला
- ड) वीरशैव संप्रदाय

प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तरे लिहा.(कोणताही एक)

वाकाटककालीन स्थापत्यकलेच्या अनुषंगाने अजिंठा लेण्यांचे महत्व विशद करा.
किंवा

महाराष्ट्राच्या इतिहासामध्ये यादवांचे योगदान विशद करा.

प्र.5 महाराष्ट्रातील भक्ती चळवळीचा आढावा घ्या.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023**HISTORY (CAMPUS)****History of Maharashtra (Early Age to 1400 C.E) (MAH221107)**

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following by choosing the correct option.**16**

- 1) In the Ajanta Caves, there are articles of _____ period.
a) Vakataka   b) Pallava
c) Chola   d) Pal
- 2) In the Verul cave, articles of _____ period are found.
a) Satavahana   b) Maurya
c) Kshatrap   d) Rashtrakuta
- 3) The geography of _____ is useful for determining the location of ancient Maharashtra.
a) Herodotus   b) Pliny
c) Ptolemy   d) Alberuni
- 4) In Ashoka's inscriptions, the word region-reader _____ appears.
a) Pishtapur   b) Rashtrik
c) Amer   d) Lokayat
- 5) Stupas at "Sanchi and Bharuhat" mention the donor from _____ in Maharashtra.
a) Thanjavur   b) Muski
c) Bhogvardhan   d) Sannati
- 6) "Inamgaon" is an archeological site situated on the banks of _____ river.
a) Ghod   b) Sina
c) Manjara   d) Varana
- 7) The archaeological site "Daimabad" belongs to the period of _____.
a) Nanda   b) Magadha
c) Late Harappan   d) Mauryan
- 8) There are early Satavahana inscriptions at _____ Ghat near Pune.
a) Kasara   b) Nane
c) Fonda   d) Junnar
- 9) Satavahana kingdom was founded by _____.
a) Simuk   b) Gautamiputra Satakarni
c) Pulumavi   d) Krishna
- 10) During the Satavahana period in Maharashtra _____ religion had influence.
a) Jain   b) Vaishnava
c) Buddhist   d) Shaivism
- 11) Vakataka King Harishena wrote _____ book.
a) Harivijaya   b) Harshacharit
c) Meghdoot   d) Rajatarangini

- 12)** Satyashray Pulkeshi is the founder of _____ family.
 a) Rashtrakuta   b) Satavahana
 c) Shilahar   d) Chalukya
- 13)** _____ foreign Chinese traveler visited Maharashtra during Chalukya rule.
 a) Hue -en-tsang   b) Fahian
 c) Itsing   d) Pliny
- 14)** Kailas Caves of Verul were carved during the period of _____.
 a) Dantidurga   b) I Krishna
 c) Kirtivarma   d) Pravarsen
- 15)** _____ was the capital of the Yadavas.
 a) Govalkonda   b) Bidar
 c) Bijapur   d) Devagiri
- 16)** Varkari Sect's _____ is the adorable deity.
 a) Balaji   b) Vitthal
 c) Ambabai   d) Tuljabhawani

Q.2 Write short answers. (any four)**16**

- a) Literature sources of Maharashtra.
- b) Upapati of Maharashtra.
- c) Daimabad.
- d) Karle-Bhaje Caves Group.
- e) Pratishtan.
- f) Saint Dnyaneshwar.

Q.3 Write short notes. (any two)**16**

- a) Explain the religious situation during Satavahana period.
- b) Explain the social conditions of Chalukya period.
- c) Architecture of Rashtrakuta period.
- d) Veerashaiva Sect.

Q.4 Attempt any one of the following questions.**16**

Explain the significance of Ajanta Caves in terms of Vakatak architecture.

OR

Elaborate the contribution of Yadavas in the history of Maharashtra.

Q.5 Take a look at Bhakti movement in Maharashtra.**16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History (CAMPUS)**

Early Medieval India History 650 C.E to 1200 C. E (MAH221201)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 1) —— हा वर्धन घराण्याचा मूळपुरुष होय.
 अ) अजातशत्रू   ब) प्रभाकरवर्धन
 क) पुष्यभूती   ड) भवभूती
- 2) —— नावाचा कर व्यापार्याकडून हर्षाच्या काळात घेतला जाई.
 अ) हिरण्य   ब) भुक्ती
 क) बळी   ड) जिज्ञिया
- 3) काश्मीर मधील कर्कोट घराण्यातील राजा दुर्लभवर्धन च्या काळात —— हा चीनी प्रवासी येऊन गेला.
 अ) अब्दुल रझाक   ब) फाहियान
 क) थोमास रो   ड) हुएनत्संग
- 4) संगम साहित्य हे —— राज्याची माहिती जाणून घेण्याचे प्रमुख स्रोत आहे.
 अ) कर्नाटक   ब) केरळ
 क) तामिळनाडू   ड) आंध्र प्रदेश
- 5) —— राजवंशाने शक्तिशाली नौदल स्थापन केले.
 अ) चालुक्य   ब) चोल
 ड) पंड्या   ड) चेर
- 6) कन्नड भाषेतील कविराजमार्ग —— यांनी लिहिला होता.
 अ) अमोघवर्ष   ब) अमोघवर्ष द्वितीय
 क) कीर्तिवर्मन   ड) दंतिदुर्गा
- 7) दक्षिण भारतात —— मंदिर वास्तुकला लोकप्रिय होती.
 अ) नागर   ब) द्रविड
 क) वेसार   ड) चंदेल
- 8) गरुड हे —— राजवंशाचे राजेशाही प्रतीक होते.
 अ) चालुक्य   ब) चोल
 क) राष्ट्रकूट   ड) पांड्य

- 9) मंगलिश हे —— राजवंशातील होते.
 अ) चालुक्य   ब) राष्ट्रकूट
 क) शिलाहार   ड) पाल
- 10) महाबलीपुरम येथील मंदिरे —— राजवंशाने बांधली होती.
 अ) चोल   ब) पल्लव
 क) पांड्या   ड) चालुक्य
- 11) शिलहार घराणे स्वतःस —— याचे वंशज मानतात.
 अ) जीवक   ब) योगेंद्र
 क) नरेंद्र   ड) जीमुकवाहन
- 12) विक्रमशिला विद्यापीठाला —— राजवंशाचा पाठिंबा होता.
 अ) पाल   ब) चालुक्य
 क) प्रतिहार   ड) गुर्जर
- 13) —— हे महाराष्ट्रातील प्रसिद्ध व्यापारी केंद्र होते.
 अ) कारले   ब) भाजे
 क) सोपारा   ड) विजयदुर्ग
- 14) —— हा गुर्जर—प्रतिहार घराण्याचा मूळ पुरुष होय.
 अ) हरिचंद्र   ब) राघवेंद्र
 क) मुक्तेश्वर   ड) तारासिंग
- 15) —— ही होयसळ राज्याची राजधानी आहे.
 अ) वेंगई   ब) द्वारसमुद्रा
 क) हळेबीड   ड) देवगिरी
- 16) प्रसिद्ध कैलास मंदिर —— येथे आहे.
 अ) कारले   ब) भाजे
 क) वेरूळ   ड) अजिंठा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) परदेशी प्रवासवृत्तांत
 ब) हर्षवर्धन यांनी आयोजित केलेल्या कनौज बौद्ध परिषदेवर प्रकाश टाका.
 क) चालुक्य वंशाचे सांस्कृतिक योगदान स्पष्ट करा.
 ड) सरंजामशाही व्यवस्थेच्या कोणत्याही चार वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 इ) राजकीय अर्थव्यवस्थेचा इतिहास.
 ई) महाराष्ट्रातील व्यापारी केंद्रे.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

- अ) संगम साहित्य
- ब) हर्षोत्तर कालखंडातील व्यापार आणि व्यापारी मार्ग
- क) शिलाहार घराण्याचे सांस्कृतिक योगदान.
- ड) चालुक्याच्या राजकीय योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही एक)

- अ) त्रिपक्षीय संघर्षावर एक निबंध लिहा.
- ब) यादवांच्या ग्राम प्रशासनाची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (एकच प्रश्न)

- अ) एक शासन म्हणून हर्षवर्धनचे मूल्यमापन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History (CAMPUS)**

Early Medieval India History 650 C.E to 1200 C. E (MAH221201)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) _____ this is the progenitor of Vardhan family.

a) Ajatshatru	b) Prabhakarvardhan
c) Pushyabhuti	d) Bhavabhuti
- 2) _____ name tax to be collected from the merchant during Harsha period.

a) Hiranya	b) Bhukti
c) Bali	d) Jizya
- 3) During the reign of King Durbarvardhan of Karkot family in Kashmir, _____ Chinese traveler came and went.

a) Abdur Razzaq	b) Fahiyaan
c) Thomas Roe	d) Huentsang
- 4) Sangam literature is a major source of information for understanding _____ state.

a) Karnataka	b) Kerala
c) Tamil Nadu	d) Andhra Pradesh
- 5) _____ dynasty established a powerful navy.

a) Chalukya	b) Chola
c) Pandya	d) Cher
- 6) Kavirajmarg in Kannada language was written by _____.

a) Amoghavarsha	b) Amoghavarsha II
c) Kirtivarman	d) Dantidurga
- 7) In the South India _____ style of temple architecture was popular.

a) Nagar	b) Dravid
c) Vessar	d) Chandel
- 8) The Eagle was the Royal emblem of _____ dynasty.

a) Chalukya	b) Chola
c) Rashtrakuta	d) Pandya
- 9) Mangalish was belong to _____ dynasty.

a) Chalukya	b) Rashtrakuta
c) Shilahar	d) Pal
- 10) The temples at Mahabalipuram were built by _____ dynasty.

a) Chola	b) Pallav
c) Pandya	d) Chalukya

- 11)** The Shilahar clan considers itself the descendant of _____.
a) Jivaka   b) Yogendra
c) Narendra   d) Jimukvahan
- 12)** _____ dynasty was supported to the Vikramashila University.
a) Pal   b) Chalukya
c) Pratihara   d) Gurjar
- 13)** _____ was the famous trade centre in Maharashtra.
a) Karle   b) Bhaje
c) Sopara   d) Vijaydurg
- 14)** _____ this is the original man of Gurjar - Pratihara family.
a) Harichandra   b) Raghvendra
c) Mukteshwar   d) Tarasingh
- 15)** _____ is the capital of Hoysala State.
a) Vengai   b) Dwarsamudra
c) Halebid   d) Devgiri
- 16)** Famous Kailas temple is at _____.
a) Karle   b) Bhaje
c) Ellora   d) Ajanta

- Q.2 Write short answers. (any four out of six) 16**
- a) Trace the foreign traveller account.
b) Highlight the Kanouj Buddhist Council held by Harshavardhan.
c) Explain the cultural contribution of Chalukya dynasty.
d) Discuss any four features of feudalism system.
e) History of polity economy sources.
f) Trading centres in Maharashtra.
- Q.3 Short questions. (any two out of four) 16**
- a) Sangam literature
b) Trade and trade routes in After Harsh period.
c) Cultural contribution of Shilahar dynasty.
d) Evaluate the political contribution of Chalukya.
- Q.4 Broad answer questions. (any one out of two) 16**
- a) Write an essay or tripartite struggle.
b) State the salient features of village administration of Yadava's.
- Q.5 Answer the following question. 16**
- a) Evaluate Harshavardhan as a ruler.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

Medieval Indian History 1200 to 1750 C.E. (MAH221202)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) 'तारिखी यामिनी' हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.
 अ) मुहमद कासीम   ब) अल्बेरनी
 क) उतबी   ड) हसन निजामी
- 2) इब्न खल्दून हा —— इतिहासकार आहे.
 अ) अरब   ब) फ्रांस
 क) रोम   ड) ग्रीक
- 3) तैमुर लंगच्या लष्करी मोहिमांची हकीकत सांगणारा —— हा ग्रंथ आहे.
 अ) झफरनामा   ब) बाबरनामा
 क) गज-ए-हिंद   ड) फुतुहास सलातीन
- 4) मराठा काळात —— हे सोन्याचे नाणे होते.
 अ) जितल   ब) शिष्क
 क) रूपया   ड) होन
- 5) —— याने भारतात गुलाम घराण्याची स्थापना केली.
 अ) मोहम्मद घोरी   ब) कुतुबुद्दीन ऐबक
 क) जलालुद्दीन खिजली   ड) बाबर
- 6) —— याने सुलतानशाहीची राजधानी दिल्लीला हलविली.
 अ) इल्तुमश   ब) बल्बन
 क) अरामशाहा   ड) कुतुबुद्दीन ऐबक
- 7) अल्लाउद्दिन खिलजीने दक्खनातील —— राजाचा पराभव केला.
 अ) सातवाहन   ब) चोल
 क) पाल   ड) यादव
- 8) सुलतान काळात जमीन महसूल गोळा करणारा अधिकारी —— हा होता.
 अ) काङ्गी   ब) उलेमा
 क) अमील   ड) उमराव
- 9) विजय नगरच्या राज्याची स्थापना —— यांनी केली.
 अ) हरिहर आणि बुक्क   ब) कृष्णदेवराय
 क) हसन गंगू बहामनी   ड) रामदेवराय

- 10) —— या विजयनगरच्या राजाने आपला प्रतिनिधी चीनी सप्राटाच्या दरबारात पाठविला होता.
 अ) कृष्णदेवराय   ब) बुक्कराय
 क) रामदेवराय   ड) हरिहर
- 11) —— च्या लढाईत झालेल्या पराभवामुळे विजयनगरच्या राज्याचा अंत झाला.
 अ) भातवडी   ब) तालीकोट
 क) पानिपत   ड) खानवा
- 12) बहामनी राज्याची सुरुवातीची राजधानी —— ही होती.
 अ) गोवळकोंडा   ब) बिजापूर
 क) दौलताबाद   ड) गुलबर्गा
- 13) खालीलपैकी कोणी “The Agrarian System of Mughal India” हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) इरफान हबीब   ब) डी. एन. झा
 क) आर. एस. शर्मा   ड) रोमिला थापर
- 14) मुघल सत्तेचे संस्थापक —— हे होय.
 अ) अकबर   ब) हुमायून
 क) बाबर   ड) शहाजहान
- 15) —— यास सुरी घराण्याचा संस्थापक मानले जाते.
 अ) फिरोज   ब) इब्राहीम लोदी
 क) अकबर   ड) शेरशहा
- 16) औरंगजेबाची कबर —— या ठिकाणी आहे.
 अ) खुल्ताबाद   ब) दौलताबाद
 क) बिदर   ड) दिल्ली

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)   16
- अ) सुलतान काळातील लिखित साधने
 ब) मध्ययुगातील सरंजामशाही
 क) चालिसा
 ड) मलिक अंबर
 इ) नूरजहान
 ई) ताराराणी
- प्र.3 लघुत्तरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)   16
- अ) इस्लामचा जागतिक सत्ता म्हणून उदय कसा झाला ते सांगा.
 ब) अल्लाउद्दिन खिलजीची प्रशासन व्यवस्था सांगा.
 क) पानिपतचे पहिले (1526) युद्ध
 ड) शेरशहाचे प्रशासन
- प्र.4 दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक)   16
- अ) महान राज्यकर्ता म्हणून अकबराचे भारतीय इतिहासातील स्थान स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) विजयनगरच्या राज्याची सविस्तर माहिती द्या.
- प्र.5 छ. शिवाजी महाराजांच्या जीवनातील महत्वाच्या प्रसंगाची माहिती सांगा.   16

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

Medieval Indian History 1200 to 1750 C.E. (MAH221202)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) The book 'Tarikhi Yamini' was written by _____.
 a) Muhammad Qasim   b) Alberuni
 c) Utbi   d) Hasan Nizami
- 2) Ibn Khaldun is _____ Historian.
 a) Arab   b) France
 c) Rome   d) Greek
- 3) _____ this is a book which tells the reality of Timur Lung's military campaigns.
 a) Zafarnama   b) Baburnama
 c) Gaj -e -Hind   d) Futuhas Salatin
- 4) _____ was a gold coin during the Maratha period.
 a) Jital   b) Shishk
 c) Rupee   d) Hon
- 5) _____ he founded the Ghulam Gharana in India.
 a) Mohammad Ghori   b) Qutubuddin Aibak
 c) Jalaluddin Khilji   d) Babur
- 6) _____ shifted the capital of Sultan Shahi to Delhi.
 a) Iltumash   b) Balban
 c) Aramshah   d) Qutubuddin Aibak
- 7) Allauddin Khilji defeated _____ king of Deccan.
 a) Satavahana   b) Chola
 c) Pal   d) Yadav
- 8) The officer who collected land revenue during the Sultanate period was _____.
 a) Qazi   b) Ulema
 c) Amil   d) Umrao
- 9) The kingdom of Vijay Nagar was done by _____.
 a) Harihara and Bukka   b) Krishnadevaraya
 c) Hasan Gangu Bahamani   d) Ramdevaraya
- 10) _____ this king of Vijayanagar sent his representative to the court of the Chinese emperor.
 a) Krishnadevarai   b) Bukkarai
 c) Ramdevarai   d) Harihar
- 11) Vijayanagara kingdom came to an end due to the defeat in the battle of _____.
 a) Bhatwadi   b) Talikot
 c) Panipat   d) Khanwa

- 12) The initial capital of the Bahamani kingdom was _____.
a) Gowalkonda   b) Bijapur
c) Daulatabad   d) Gulbarga
- 13) Who among the following wrote the book "The Agrarian System of Mughal India".
a) Irfan Habib   b) D.N.Zha
c) R.S. Sharma   d) Romila Thapar
- 14) Founder of Mughal power _____ in India
a) Akbar   b) Humayun
c) Babur   d) Shah Jahan
- 15) _____ he is considered as the funder of the Suri dynasty.
a) Firoz   b) Ibrahim Lodi
c) Akbar   d) Sher Shah
- 16) Aurangzeb's tomb is located at _____.
a) Khultabad   b) Daulatabad
c) Bidar   d) Delhi

Q.2 Write a short answer (Any Four)

16

- a) Written sources of Sultan period
- b) Feudalism in the Middle Ages
- c) Chalisa
- d) Malik Ambar
- e) NurJahan
- f) Tara Rani

Q.3 Write short notes. (Any Two):

16

- a) Explain how Islam emerged as a world power.
- b) State the administrative system of Allaudin Khilji.
- c) First Battle of Panipat (1526)
- d) Administration of Shershah

Q.4 Attempt any one of the following questions.

16

- a) Explain the place of Akbar in Indian history as a great ruler.
- OR
- b) Give detailed information about the kingdom of Vijayanagara.

Q.5 Write the important events in the life of Ch. Shivaji Maharaj.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

Society, Economy & Culture in Medieval India (1200 - 1750 C.E)
(MAH221207)

Day & Date: Thursday, 21-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.**16**

- 1) तुघलकनामा या ग्रंथातून ---- यांची माहिती मिळते.

अ) कुतुबुद्दीन ऐब्क	ब) घीयासुददिन तुघलक
क) औरंगजेब	ड) फिरोज तुघलक
- 2) तारीख—ए फिरोजशाही हा ग्रंथ ---- लिहिला.

अ) अबूल फजल	ब) अमीर खुस्त्रो
क) झियाउद्दीन बर्नी	ड) इसामी
- 3) Storio-Do Mogor ग्रंथ ---- याने लिहिला.

अ) निकोलाय मनुची	ब) फ्रान्सिस बर्नियार
क) थोमास रो	ड) अब्दुर रझाक
- 4) सुलतान ---- याने दिल्लीत पहिली मदरसा सुरु केली.

अ) मोहम्मद गङ्गनी	ब) इल्तुमश
क) बल्बन	ड) ऐब्क
- 5) दिल्लीप्रमाणे ---- या ठिकाणी इस्लामी उच्च शिक्षणाचे केंद्र उदयास आले.

अ) जोनपूर	ब) अंबाला
क) जालधर	ड) कनौज
- 6) शिवकाळात वतनाच्या तंट्याबखेड्यात ---- याची साक्ष महत्वाची समजली जाई.

अ) लोहार	ब) सोनार
क) चांभार	ड) महार
- 7) मध्ययुगीन काळात ---- येथील मलमल जगप्रसिध्द होते.

अ) चित्तरंजन	ब) गोवलकोंडा
क) दिसपूर	ड) ढाका
- 8) गाव ज्या जमिनीवर वसलेले असते तिला ---- असे म्हणत.

अ) गायरान	ब) काळी
क) पडीक	ड) पांढरी
- 9) शेती करणाऱ्यांना ---- असे म्हणत.

अ) व्यापारी	ब) उद्योगी
क) कुणबी	ड) बंजारा

- 10) इब्लत्ता शब्दशः अर्थ —— हा होता.
 अ) जमिनीचे मोजमाप   ब) बटाई
 क) पेरणी   ड) धल्ला बक्षी
- 11) महानुभाव पंथाची स्थापना —— यांनी केली.
 अ) संत बसवेश्वर   ब) चक्रधर स्वामी
 क) संत गोरखनाथ   ड) संत ज्ञानेश्वर
- 12) महाराष्ट्रात वारकरी संप्रदायाची स्थापना —— यांनी केली.
 अ) संत नामदेव   ब) संत तुकाराम
 क) संत ज्ञानेश्वर   ड) संत एकनाथ
- 13) संत कबीराच्या वचनास —— म्हणतात.
 अ) भारुड   ब) गाथा
 क) दोहे   ड) ओवी
- 14) शीख धर्मात —— गुरुंची परंपरा मान्य केली आहे.
 अ) पाच   ब) दहा
 क) तीन   ड) सात
- 15) कुतुब मिनाराचे बांधकाम —— यांनी पूर्ण केले.
 अ) बल्बन   ब) इल्तुमश
 क) अकबर   ड) बाबर
- 16) छ. शिवाजी महाराजांनी —— हा सागरी किल्ला बांधला.
 अ) सिंधुदुर्ग   ब) जंजिरा
 क) राजापूर   ड) वसई

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) मुघल काळातील लिखित साधने
- ब) मध्ययुगातील मुस्लीम वर्ग
- क) मध्ययुगातील मुस्लीम शिक्षण पद्धती
- ड) वीरेश्वर संप्रदाय
- इ) संत तुकाराम
- ई) ताजमहल

प्र.3 लघुतरी उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) मध्ययुगातील स्त्रियांचा दर्जा
- ब) मध्ययुगीन काळातील महत्वाच्या बाजारपेठा
- क) मुघल स्थापत्य कला
- ड) शिवकालीन बंदरे

प्र.4 दीर्घीतरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

16

- अ) मध्ययुगीन भारतातील प्रमुख व्यापार-उद्योगाचा आढावा घ्या.
- ब) सुफी संप्रदयाची शिकवण व शाखा यांची माहिती दया.

प्र.5 शिवकालीन समाज जीवनाची माहिती सांगा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

Society, Economy & Culture in Medieval India (1200 - 1750 C.E)
(MAH221207)

Day & Date: Thursday, 21-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**16**

- 1) Tughlaqnama gives information about _____.
 a) Qutbuddin Aibak   b) Ghiyasuddin Tughlaq
 c) Aurangzeb   d) Firoz Tughlaq
- 2) The book Tarikh-e Firozshahi was written by _____.
 a) Abul Fazal   b) Amir Khusro
 c) Ziauddin Burney   d) Isami
- 3) Storio -Do Mogor book was written by _____.
 a) Nicolai Manucci   b) Francis Bernier
 c) Thomas Roe   d) Abdur Razzak
- 4) Sultan _____ started the first madrasa in Delhi.
 a) Mohammad Ghazni   b) Iltumash
 c) Balban   d) Aibak
- 5) Like Delhi centre of Islamic higher education emerged at _____ place.
 a) Jonpur   b) Ambala
 c) Jalandhar   d) Kanauj
- 6) During the period of Ch. Shivaji Maharaj the testimony of _____ was considered important in the Tantabakheda of Vatana.
 a) Blacksmith   b) Goldsmith
 c) Chambhar   d) Mahar
- 7) During the medieval period, the muslin of _____ was world famous.
 a) Chittaranjan   b) Govalakonda
 c) Dispur   d) Dhaka
- 8) The land on which the village is situated is called _____.
 a) Gayran   b) Black
 c) Barren   d) White
- 9) Cultivators are called _____.
 a) Traders   b) Industrialists
 c) Kunbi   d) Banjara
- 10) The literal meaning of Zabt was _____.
 a) Land measurement   b) Batai
 c) Perani   d) Dhalla Bakshi
- 11) Mahanubhava Panth was founded by _____.
 a) Basaveshwari   b) Chakradhar
 c) Gorakhnath   d) Dnyaneshwar

- 12)** Varkari Sect was founded in Maharashtra by _____.
 a) Namdev   b) Tukaram
 c) Dnyaneshwar   d) Eknath
- 13)** Saint Kabir's verse is called _____.
 a) Bharud   b) Gatha
 c) Couplet   d) Ovi
- 14)** In Sikhism _____ Guru tradition is accepted.
 a) five   b) ten
 c) three   d) seven
- 15)** Construction of Qutub Minar _____ completed.
 a) Balban   b) Iltumash
 c) Akbar   d) Babur
- 16)** Ch. Shivaji Maharaj built _____ this sea fort.
 a) Sindhudurg   b) Janjira
 c) Rajapur   d) Vasai

- Q.2 Write short answers (Any Four) 16**
- a) Written sources of Mughal period
 b) Muslim classes in the Middle Ages
 c) Muslim education systems in the Middle Ages
 d) Vireshwar Sect
 e) Saint Tukaram
 f) Taj Mahal
- Q.3 Write short notes (Any Two) 16**
- a) Status of women in the Middle Ages.
 b) Important Markets of Medieval Period
 c) Mughal Architecture
 d) Ch. Shivaji Maharaj period ports
- Q.4 Attempt the following questions (Any One) 16**
- a) Review the major trade and industry in medieval India.
 b) Give information about the teachings and branches of Sufi sect.
- Q.5 Give information about the social life during Ch. Shivaji Maharaja's time. 16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (History Campus) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (MAH221301)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

- 1) —— यांना इतिहासाचे जनक म्हणून ओळखले जाते.

अ) हिरोडोटस	ब) कोसाबी
क) रेनियर	ड) कार्लाइल
- 2) इतिहासाचे स्वरूप —— आहे.

अ) मर्यादित	ब) व्यापक
क) कमी	ड) अत्यंत कमी
- 3) इतिहासाचा शाब्दिक अर्थ म्हणजे संपूर्ण ——.

अ) वर्तमानकाळ	ब) भूतकाळ
क) भविष्यकाळ	ड) यापैकी नाही
- 4) संशोधन ही —— प्रक्रिया आहे.

अ) दीर्घकालीन	ब) सातत्यपूर्ण
क) तर्कशुद्ध मांडणी	ड) वरील सर्व
- 5) संशोधकाच्या अंगी असणारा गुण म्हणजे ——.

अ) जिज्ञासा	ब) परिश्रम
क) सहनशीलता	ड) वरील सर्व
- 6) नाणी इतिहासाचे —— साधन आहे.

अ) प्राथमिक	ब) दुर्यम
क) विशेष	ड) यापैकी नाही
- 7) कॅमेरा टेपरेकॉर्डर, व्हिडिओ इ. —— निरिक्षणाची साधने आहेत.

अ) प्रासंगिक	ब) मॅक्निकल
क) टेक्निकल	ड) यापैकी नाही
- 8) दुर्यम माहिती नेहमीच —— माहितीपेक्षा कमी वेगाने व कमी वेळेत मिळते.

अ) प्राथमिक	ब) तृतीयक
क) गोळा केलेली	ड) संशोधन
- 9) संशोधनात —— ला खूप महत्त्व असते.

अ) अभ्यास	ब) वस्तुनिष्ठता
क) वाचन	ड) यापैकी नाही

- 10)** कागदपत्रांचा वाडमयीन व खरा अर्थ लावणे यास ----- म्हणतात.
 अ) होकारात्मक परिक्षण   ब) नकारात्मक परिक्षण
 क) अंतरंग परिक्षण   ड) यापैकी नाही
- 11)** महजर हे ----- कागदपत्र आहे.
 अ) न्यायिक   ब) तार्किक
 क) अलिखित   ड) पुरातत्वीय
- 12)** ----- हे इतिहासाचे सहाय्यकारी शास्त्र आहे.
 अ) पिकशास्त्र   ब) मानववंशशास्त्र
 क) प्राणीशास्त्र   ड) जीवशास्त्र
- 13)** संशोधनाचा मुख्य हेतू ----.
 अ) साहित्याचे पुनरावलोकन करणे
 ब) जे पूर्व ज्ञान आहे ते संक्षेपात मांडणे
 क) शैक्षणिक पदवी प्राप्त करणे
 ड) नवीन तथ्य शोधणे अथवा ज्ञात तथ्यांचा नव्याने अर्थ लावणे
- 14)** भूतकाळाच्या अध्यायाद्वारे नव्या तथ्यांचा शोध घेणारे संशोधन ----.
 अ) दार्शनिक संशोधन   ब) ऐतिहासिक संशोधन
 क) पौराणिक संशोधन   ड) विषय विश्लेषण
- 15)** ----- ही संशोधनाची शेवटची पायरी आहे.
 अ) अहवाल लेखन   ब) माहिती संकलन
 क) गृहितके   ड) यापैकी नाही
- 16)** इतिहास संशोधकाने आपले संशोधन ----- पणे करावे.
 अ) पक्षपाती   ब) संकुचित
 क) निष्पक्षपाती   ड) व्यक्तिनिष्ठ

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) संशोधकाची गुणवत्ता किंवा शोधकर्त्याचे गुण
- ब) ऐतिहासिक साधनांचे महत्त्व
- क) संशोधन समस्या सूत्रण म्हणजे काय?
- ड) संशोधन भाषाशैली आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
- इ) संशोधनातील तळटीपा
- ई) संशोधन अहवालाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) संशोधन पद्धतीचा अर्थ सांगा.
- ब) प्रश्नावली पद्धतीचे संशोधनातील महत्त्व सांगा.
- क) ऐतिहासिक साधनांचे स्वरूप व महत्त्व सांगा.
- ड) इतिहास संशोधन प्रक्रियेचे टप्पे सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

कागदपत्रांचे अंतरंग व बाह्यांग परिक्षणाचे इतिहास संशोधनातील महत्त्व सांगा.
किंवा

मध्ययुगीन कालखंडाचा अभ्यास करीत असताना कोणती प्राथमिक साधने उपयुक्त ठरु शक्तात याची माहिती सांगा.

प्र.5 ऐतिहासिक संशोधनातील साधनांचे वर्गीकरण करून प्राथमिक व दुर्योग साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (History Campus) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2023
Historiography (MAH221301)

Day & Date: Friday, 05-01-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer the following question by choosing the correct option.

16

- 1) _____ is known as the father of history.

a) Herodotus	b) Kosombi
c) Rainier	d) Carlail
- 2) Nature of History is _____.

a) Limited	b) Broad
c) low	d) very low
- 3) History literally means whole _____.

a) Present	b) Past
c) Future	d) None of these
- 4) Research is a _____ process.

a) A Long-term	b) Continuous
c) Logical layout	d) All of the above
- 5) Qualities of a researcher are _____.

a) Curiosity	b) Hard work
c) Endurance	d) All of the above
- 6) Coins are _____ tools of history.

a) Primary	b) Secondary
c) Special	d) None of these
- 7) Cameras, tape-recorded, Video etc. are _____ instruments of observation.

a) Relevant	b) Mechanical
c) Technical	d) None of these
- 8) Secondary information is always available at a lower speed and in less time than _____.

a) Primary information	b) Primary tertiary
c) Collected information	d) Research
- 9) _____ is very important in research.

a) Study	b) Objectivity
c) Reading	d) None of these
- 10) Literary and true interpretation of documents is called _____.

a) Positive examination	b) Negative examination
c) Intimate examination	d) None of these
- 11) Mahjar is _____ document.

a) Judicial	b) Logical
c) Unwritten	d) Archaeological

- 12) _____ is an auxiliary science of History.
a) Crop Science   b) Anthropology
c) Zoology   d) Biology
- 13) The main purpose of research is _____.
a) To review the literature
b) To summarize prior knowledge
c) To obtain an academic degree
d) To discover new facts or reinterpret known facts
- 14) Research that discovers new facts through the chapter of the past is _____.
a) Visual research   b) Historical research
c) Mythological research   d) Topic analysis
- 15) _____ is the last step of research.
a) Report writing   b) Data collection
c) Hypothesis   d) None of them
- 16) Researcher should conduct his research in _____.
a) Biased   b) Narrow
c) Unbiased   d) Subjective

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any Four) 16

- a) Quality or research quality of the researcher.
- b) Importance of historical tools.
- c) What is research problem formulation?
- d) Explain research language styles and limitations.
- e) Footnotes in research.
- f) Explain importance of research report.

Q.3 Answer the following questions briefly. (Any Two) 16

- a) Explain the meaning of research method.
- b) Explain the importance of questionnaire method in research.
- c) State the nature and importance of historical tools.
- d) State the stages of historical research process.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 16

Explain the importance of internal and external examination of four documents in historical research.

OR

What primary tools can be useful when studying the medieval period.

Q.5 Explain the importance of primary and secondary tools by classifying the five historical research tools. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Colonial India 1757 to 1857 A.D. (MAH221302)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) —— गव्हर्नर जनरलने तैनाती फौजेचे धोरण स्वीकारले.
 अ) रॉबर्ट क्लाइव ब) डलहौसी
 क) कॉर्न वॉलिस ड) वेलस्ली
- 2) 30 डिसेंबर 1803 रोजी ब्रिटीश आणि —— यांच्यात सुर्जी-अंजनगाव करार झाला.
 अ) होळकर ब) पेशवा
 क) शिंदे ड) गायकवाड
- 3) —— हा बक्सारच्या लढाईत नवाब होता.
 अ) मीर कासीम ब) मीर जफर
 क) शाहआलम ड) शुजाउद्दौला
- 4) —— मध्ये बक्सारची लढाई झाली.
 अ) 1757 ब) 1802
 क) 1764 ड) 1775
- 5) हैदर अलीने —— राजघराण्याचा पाडाव करून म्हैसूर राज्याची स्थापना केली.
 अ) विजयनगर ब) हैदराबाद नवाब
 क) वाडियार ड) मराठा
- 6) रॉबर्ट क्लाइवच्या दुहेरी शासन पद्धतीत निजामत म्हणजे —— प्रशासन.
 अ) फौजदारी न्याय ब) आर्थिक
 क) महसूल व्यवहार ड) नागरी न्याय
- 7) —— गव्हर्नर जनरलने 1793 मध्ये कायमधारा जमीन महसूल पद्धती सुरु केली.
 अ) रॉबर्ट क्लाइव ब) वॉरन हेस्टिंग्ज
 क) कॉर्नवॉलिस ड) वेलस्ली
- 8) कायमधारा पद्धती अंतर्गत राज्यांची मागणी —— होती.
 अ) कायमची निश्चित ब) दर 5 वर्षांनी सुधारित
 क) दर 10 वर्षांनी सुधारित ड) दरवर्षी सुधारित
- 9) —— हे मद्रास प्रांतात रयतवारी पद्धत सुरु करण्याशी संबंधित आहेत.
 अ) थॉमस मुनरो ब) होल्ट मॅकेन्झी
 क) डलहौसी ड) कॉर्नवॉलीस

- 10) —— मध्ये संन्यासी उठाव झाला.**
- अ) पंजाब   ब) महाराष्ट्र
क) बंगाल   ड) म्हैसूर
- 11) भारतातील शासन, प्रदेश आणि महसूल —— हस्तांतरित करण्यात आले.**
- अ) भारत सरकार कायदा 1858
ब) चार्टर कायदा 1813
क) भारतीय कौन्सिल (परिषद) कायदा 1861
ड) भारतीय कौन्सिल (परिषद) कायदा 1892
- 12) —— हे ब्रिटीश राजवटीत गोमर्थ होते.**
- अ) लष्करी अधिकारी   ब) महसूल अधिकारी
क) मध्यस्थ व्यापारी (दलाल)   ड) स्थानिक पोलीस
- 13) —— ही जमीन महसूल पद्धती होल्ट मँकेञ्चीच्या शिफारशींवर आधारित होती.**
- अ) महालवारी   ब) रयतवारी
क) जमिनदारी   ड) कायमस्वरूपी
- 14) —— यांना भारतातील आदय वसाहत विरोधी अर्थशास्त्रज्ञ मानले जाते.**
- अ) आर. सी. दत्त   ब) दादाभाई नौरोजी
क) लोकमान्य टिळक   ड) जी. के. गोखले
- 15) पिट्स इंडिया अॅक्ट —— मध्ये पास झाला.**
- अ) 1813   ब) 1784
क) 1833   ड) 1861
- 16) फोर्ट विल्यम —— येथे आहे.**
- अ) कोलकाता   ब) बॉम्बे
क) मद्रास   ड) सुरत

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) लॉर्ड वेलस्ली आणि त्यांचे तैनाती फौजेचे धोरण
ब) श्रीरंगपट्ट्याणमचा तह
क) संपत्ती वहन सिद्धांताचा परिणाम
ड) संथाल विद्रोह
इ) मीर कासीम
ई) शेतीचे व्यापारीकरण
- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा/टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
- अ) प्लासीच्या युद्धाची कारण आणि परिणामांची चर्चा करा.
ब) मराठा सत्तेच्या पराभवाची कारणे सांगा.
क) संपत्ती वहन म्हणजे काय? त्याचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवर झालेला परिणाम सांगा.
ड) भारतात ब्रिटीश सत्ता स्थापन होण्यापुर्वीच्या राजकीय स्थितीचे वर्णन करा.

- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)** 16
- 1857 च्या उठावाची वैशिष्ट्ये आणि परिणाम यावर चर्चा करा.
किंवा
कायमधारा जमीन महसूल पद्धतीचे सकारात्मक आणि नकारात्मक वैशिष्ट्यांवर तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा.

16

भारतातील ब्रिटिश राजवटी विरुद्ध आदिवासी बंडाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये तपशीलवार लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Colonial India 1757 to 1857 A.D. (MAH221302)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

16

- 1) _____ GG introduced subsidiary alliance policy.

a) Robert Clive	b) Dalhousie
c) Cornwallis	d) Wellesley
- 2) On 30th December 1803 Surji - Anjangao treaty was signed between the British and _____.

a) Holkar's	b) Peshwa
c) Shinde	d) Gaikwad
- 3) _____ was nawab of Bengal during battle of Buxar.

a) Mir Kasim	b) Mir Zafar
c) Shah Alam	d) Shujauddawlah
- 4) The Battle of Buxar was fought in _____.

a) 1757	b) 1802
c) 1764	d) 1775
- 5) Hyder Ali established Mysore state by overthrowing the ruler of _____ dynasty.

a) Vijayanagar	b) Hyderabad Nawab's
c) Wodiyar	d) Maratha
- 6) In Robert Clive's Dual Government system Nizamat meant _____ administration.

a) Criminal Justice	b) Financial
c) Revenue Affairs	d) Civil Justice
- 7) _____ Governor general introduced permanent land revenue settlement system in 1793.

a) Robert Clive	b) Warren Hartings
c) Cornwallis	d) Wellesley
- 8) Under permanent settlement the states land revenue demand was _____.

a) Fixed permanently	b) Revised every 5 years
c) Revised every 10 years	d) Revised annually
- 9) _____ is associated with introduction of Ryotwari settlement in in madras province.

a) Thomas Munro	b) Holt Mackenzie
c) Dalhousie	d) Cornwallis
- 10) The sanyasi revolt took place in _____.

a) Punjab	b) Maharashtra
c) Bengal	d) Mysore

- 11)** According to _____ the government, territories and revenues of India were transferred from the company to the British crown.
- Government of India Act 1858
  - Charter Act of 1813
  - Indian council Act of 1861
  - Indian council Act of 1892
- 12)** During British rule the 'Gomastha's were _____
- Military officers
  - Revenue officers
  - Middlemen (Dalal's) traders
  - Local police
- 13)** _____ Land revenue settlement was based on the recommendations of Holt Mackenzie
- Mahal Wari
  - Ryotwari
  - Zamindari
  - Permanent
- 14)** _____ is considered as pioneering anti colonial economist of India.
- R. C. Dutta
  - Dadabhai Naoroji
  - Lokmanya Tilak
  - G. K. Gokhale
- 15)** Pitts India act was passed in _____.
- 1813
  - 1784
  - 1833
  - 1861
- 16)** Fort Willian is at _____.
- Calcutta
  - Bombay
  - Madras
  - Surat

Q.2 Write a short answers. (Any Four)

16

- Lord Wellesley and his subsidiary alliance policy
- Treaty of Srirangapatnam
- Impact of Doctrine of Lapse
- Santhal revolt
- Mir Kasim
- Commercialization of agriculture.

Q.3 Write Short answers / Short Notes (Any Two)

16

- Discuss the causes and impact of battle of Plassey.
- State the causes responsible for the defeat of the Maratha power.
- What is Drain of wealth? state its impact on Indian economy.
- Describe the political conditions before the establishment of British rule in India.

Q.4 Broad answer type question (Any One)

16

Discuss the features and impact of revolt of 1857.

OR

Discuss in detail the positive and negative features of permanent settlement.

Q.5 Broad answer type question

16

Write in detail the nature and features of tribal revolts against British rule in India.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Modern Maharashtra (1818 A.D. - 2000 A.D.) (MAH221306)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— साली महाराष्ट्रात पेशव्यांची सत्ता संपुष्टात येऊन इंग्रजांची सत्ता प्रस्थापित झाली.

अ) 1857	ब) 1756
क) 1818	ड) 1793
- 2) महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती —— साली झाली.

अ) 1 मे 1960	ब) 1 मे 1956
क) 1 मे 1947	ड) 1 मे 1965
- 3) पेशवा काळात —— ही जाती अंतर्गत निवाडे करत.

अ) वतनसभा	ब) गोतसभा
क) ब्रम्हसभा	ड) न्यायसभा
- 4) जातीवर आधारीत सामाजिक-आर्थिक व्यवस्थेस —— म्हणत.

अ) वतनदारी	ब) मीरासदारी
क) बलुतेदारी	ड) जहागीरदारी
- 5) बॉम्बे आणि मद्रास प्रांतामध्ये —— याने रयतवारी जमीन महसूल पध्दती सुरु केली.

अ) थॉमस मुन्हो	ब) माऊंट स्टुअर्ट एलिफन्स्टन
क) लॉर्ड कर्झन	ड) लॉर्ड डफरीन
- 6) एलिफन्स्टन हायस्कूल ची —— साली सुरुवात झाली.

अ) 1824	ब) 1856
क) 1875	ड) 1892
- 7) पुणे आणि —— हे रामोशांचे बालेकिल्ले होते.

अ) नागपूर	ब) बैतुल
क) सातारा	ड) जळगांव
- 8) हटकरांचा उठाव महाराष्ट्रातील प्रामुख्याने —— भागात झाला.

अ) कोंकण	ब) पश्चिम महाराष्ट्र
क) मराठवाडा	ड) मुंबई

- 9) —— यांना मुंबईचे शिल्पकार म्हटले जाते.
 अ) दादाभाई नौरोजी   ब) लोकमान्य टिळक
 क) बाळशास्त्री जांभेकर   ड) जगन्नाथ शंकरशेठ
- 10) —— यांनी सर्वप्रथम मजुरांचे संगठन उभे केले.
 अ) गो. ग. आगरकर   ब) नारायण मेघाजी लोखंडे
 क) एस. एम. जोशी   ड) कृष्णराव भालेराव
- 11) —— यांनी शिक्षणाकरीताच्या हंटर समितीसमोर साक्ष नोंदविली.
 अ) ताराबाई शिंदे   ब) पंडिता रमाबाई
 क) सरोजिनी नायडू   ड) सावित्रीबाई फुले
- 12) 1894 मध्ये रमाबाई रानडेंनी हिंदु लेडिज सोशल अँण्ड लिटरटी क्लबची स्थापना
 —— येथे केली.
 अ) मुंबई   ब) पुणे
 क) बऱ्डोदा   ड) चेन्नई
- 13) —— कायदयाने मुसलमानांकरता स्वतंत्र मतदार संघाची तरतुद केली.
 अ) भारतीय परिषद कायदा 1892   ब) भारतीय परिषद कायदा 1909
 क) भारत सरकार कायदा 1919   ड) भारत सरकार कायदा 1935
- 14) 20 जून —— रोजी महाराष्ट्र राज्य विज महामंडळाची स्थापना झाली.
 अ) 1947   ब) 1956
 क) 1960   ड) 1985
- 15) 1978 च्या पुलोद सरकारचे —— मुख्यमंत्री होते.
 अ) ए. आर. अंतुले   ब) वसंतदादा पाटील
 क) शरद पवार   ड) यशवंतराव चव्हाण
- 16) भारतातील पहिला द्रुतगती महामार्ग, मुंबई ते पुणे —— रोजी सुरु झाला.
 अ) एप्रिल 2002   ब) मे 1995
 क) ऑगस्ट 2010   ड) जानेवारी 2020

- प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) एलिफन्स्टनची कायदे संहिता.
 ब) पूना सार्वजनिक सभा
 क) लहुजी वस्ताद साळवे
 ड) वासुदेव बळवंत फडके
 इ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील रमोशी उठावाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
 ई) काळाराम मंदिर सत्याग्रह

- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा / टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)** 16
- अ) आधुनिक शिक्षण प्रणालीचा महाराष्ट्रावरील परिणाम यावर चर्चा करा.
 ब) एलिफन्स्टनच्या प्रशासकीय सुधरणाविषयी लिहा.
 क) महाराष्ट्राच्या विकासातील यशवंतराव चव्हाण यांचे योगदान.
 ड) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळ याची वैशिष्ट्ये.

- प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (कोणताही एक)** 16
महाराष्ट्रातील डाव्या चळवळीची वैशिष्ट्ये यावर चर्चा करा.
किंवा
महाराष्ट्रातील ब्राम्हणेतर चळवळीच्या उदयाची कारणे यावर चर्चा करा.
- प्र.5 डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कार्याचा सविस्तर आढावा घ्या.** 16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
HISTORY (CAMPUS)

History of Modern Maharashtra (1818 A.D. - 2000 A.D.) (MAH221306)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) In _____ Peshwa rule ended and British rule began in Maharashtra.

a) 1857	b) 1756
c) 1818	d) 1793
- 2) The state of Maharashtra was established on _____.

a) 1 st May 1960	b) 1 st May 1956
c) 1 st May 1947	d) 1 st May 1965
- 3) In Peshwa rule _____ played role in resolving intercaste disputes.

a) Watansabha	b) Gotsabha
c) BrahmaSabha	d) Nyayasabha
- 4) The caste based Socio-economic system was called _____.

a) Watandari	b) Mirasdari
c) Balutedari	d) Jagirdari
- 5) _____ started ryotwari land revenue system in Bombay and Madras presidencies.

a) Thomas Munro	b) Mount Stuart Elphinstone
c) Lord Curzon	d) Lord Duffrin
- 6) The Elphinstone high school was started in _____.

a) 1824	b) 1856
c) 1875	d) 1892
- 7) Pune and _____ were considered to be the fortresses of the Ranoshi's.

a) Nagpur	b) Betul
c) Satara	d) Jalgaon
- 8) The Hatkar uprisings primarily took place in _____ region of Maharashtra.

a) Konkan	b) Western Maharashtra
c) Marathwada	d) Mumbai
- 9) _____ is known as the architect of Bombay.

a) Dadabhai Naoroji	b) Lokmanya Tilak
c) Balshastri Jambhekar	d) Jaganath Shankarseth
- 10) _____ started the 1st mill workers organization.

a) G. G. Agarkar	b) Narayan Meghaji Lokhande
c) S. M. Joshi	d) Krushnarao Bhalekar
- 11) _____ appealed before the Hunter commission on Education.

a) Tarabai Shinde	b) Pandita Ramabai
c) Sarojini Naidu	d) Savitribai Phule

- 12)** Ramabai Ranade established Hindu Ladies Social and Literary club in 1894 at _____.
 a) Mumbai   b) Pune
 c) Baroda   d) Chennai
- 13)** _____ Act introduced separate electorate for muslims.
 a) Indian council Act 1892   b) Indian council Act 1909
 c) Government of India Act 1919   d) Government of India Act 1935
- 14)** Maharashtra state Electricity Board (MSEB) was founded on 20 June _____.
 a) 1947   b) 1956
 c) 1960   d) 1985
- 15)** _____ was the chief minister of 1978's progressive democratic front Government.
 a) A. R. Antule   b) Vasantdada Patil
 c) Sharad Pawar   d) Yashwantrao Chavan
- 16)** The opening year of India's first expressway, Mumbai Pune is _____.
 a) April 2002   b) May 1995
 c) August 2010   d) January 2020

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- a) Code Elphinstone
- b) Poona Sarvajanik Sabha
- c) Lahuji Vastad Salve
- d) Vasudev Balwant Phadke
- e) State the causes and impact of 19th c. Ramoshi revolt in Maharashtra.
- f) Kalaram mandir satyagraha.

Q.3 Write Short Answers / Short Notes (Any Two) 16

- a) Discuss the impact of modern education system in Maharashtra.
- b) Write about Elphinston's administrative reforms.
- c) Contribution of Y. B. Chavan in development of Maharashtra.
- d) Features of cooperative movement in Maharashtra.

Q.4 Write the detail answer. (Broad answer type question) (Any One) 16

Discuss the features of leftist Politics in Maharashtra.

OR

Discuss the causes for the rise of Non Brahmin movement in Maharashtra.

Q.5 Write the detail answer. (Broad answer type question) 16

Give a detailed review of the work of Dr. Babasaheb Ambedkar.